

Stražar pravi: "Prišlo bo jutro, četudi je noč!" (Iz 21, 12)

Kriza kot priložnost za vzgojo

Že nekaj let ponavljamo besedo 'kriza', a je navadno pred njo pridevnik 'gospodarska' ali 'ekonomska'. Takšni pridevniki so, kot se zdi, še sprejemljivi, drugi ne, kakor kaže dejstvo, da gre besedna zveza 'moralna kriza' kar nekako mimo nas. In vendar prav v njej imajo svoje globoke korenine vse tiste druge krize - če recimo zgornjima dvema dodamo še politično.

Kaj namreč 'kriza' sploh pomeni? Etimološko gledano, pomeni 'ločevanje', lahko pa tudi 'razločiti', 'pretehtati', 'razsoditi'.

Gledano s tega zornega kota, vidimo, kako je kriza, kateri smo priče, za celotno družbo lahko priložnost, da preverimo, na čem temelji naše življenje na Zahodu in če so to pravi temelji. Govorimo o načelih in vrednotah - so te res ustvarile pravičnejšo, bolj enako, bolj solidarno družbo? Ali ni morda nastopil čas, da bi - na širši družbeni ravni - krenili v drugačno smer in iz 'ropotarnice zgodovine', kamor odlagamo vse tisto, kar se nam zdi preživeto in zato nepotrebno, spet potegnili na plano tista zaprašena krščanska načela in vrednote naših očetov? Potrebujemo namreč takšna načela in vrednote, ki bi lahko privedli do temeljite družbene prenove, do izboljšanja, ki ne bi bilo le ekonomske in gospodarske narave, temveč bi bilo usmerjeno v celotno dobro ljudi. Ko govorim o ljudeh, mislim na človeško osebo, ki je enota telesa, duše in duha.

V tem oziru si lahko sposodimo Jezusov stavek, ki ga je izrekel skupini ozkogledih farizejev: "Sobota je ustvarjena zaradi človeka in ne človek zaradi sobote" (Marko 2,27). V našem oziru bi dejali, da ni človek ustvarjen zaradi denarja, ampak denar zaradi človeka; podobno bi lahko dejali za delo, kariero in sorodne reči. Same po sebi vse te zadeve namreč niso slabe; težava je v tem, kako z njimi ravnamo, kaj nam predstavljajo. Pa še nekaj bi dejal v tem oziru - kako jemljemo človeka? Se še vedno slepimo, da smo ljudje popolni in povsem dobri, ali vendarle spoznavamo, da smo nepopolni in, da, grešni? Če nam to postane jasno, potem vidimo, da potrebujemo neke višje usmeritve, načela, smernice, pravila. Sicer v svoji prevzetnosti po cesti življenja vozimo zgolj po lastnih pravilih, ki pa morajo veljati tudi za druge. Če pa na ozkem in ovinkastem odseku (pred očmi imam cesto Tolmin-Cerkno) nekdo namesto dovoljenih 60 km/h vozi 120 km/h, po možnosti še po napačnem pasu, ker je pač svoboden in ima pravico tako delati, saj je življenje njegova last, potem se lahko kmalu zgodi katastrofa. Zakaj to govorim? Ker današnja kriza korenini tudi v individualizmu, ki v človeku izkoreninja njegovo družbeno razsežnost in ga sili v to, da se

zapira v svoj mali svet, kjer je pozoren zlasti na to, da zadovoljuje svoje lastne želje in potrebe, za druge pa se zanima le malo. Drugi je tako v redu le, če je meni samemu koristen, sicer ne, ker omejuje mojo svobodo in moje pravice. Se vam zdi vse to preveč abstraktno in filozofsko? Poglejte naokrog: špekulacije z nepremičninami; vse težje vstopanje mladih v svet dela; samota starih ljudi; anonimnost, ki zaznamuje ne le življenje po mestih, temveč tudi po vaseh in celo po posameznih domovih; površno in poniževalno gledanje na izključenost in revščino ... Mar to niso posledice takšne mentalitete?

Za vse to so seveda vedno krivi drugi, navadno mladi. Oni morajo nositi odgovornost slabih odločitev nekaj rodov pred njihovim. Kaj, ko bi se že enkrat odrasli nehali sprenevedati in prelagati odgovornost na že tako obremenjena pleča mlajših rodov in bi nekaj storili pri sebi? Mladi se učijo z očmi, zato bi morda bil za to leto 2012 na mestu sklep, da udejanjimo tisto solidarnost, o kateri toliko govorimo. Čisto konkretno: desetino svojega zaslužka darujmo v dober namen. Izkušnje dokazujejo, da je to mogoče, celo osrečujoče - za darovalca in tiste, ki so tega deležni.

Andrej Vončina

Se dobimo na trgu! Mestnem ali digitalnem?

Razmišljati o verskem tisku v času socialnih omrežij in vedno krajših sporočil je skoraj patetično, če že ne čudaško. Prva naša asociacija na pojem verskega tiska je skoraj pri vseh nas asociacija na nekaj staromodnega, klasičnega, resnega, odmaknjena od resničnega življenja in zazrtega v onostranstvo. Moram priznati, da tudi sam imam pogosto občutek, kako smo kristjani v svetu medijev precej nerodni, mestoma celo preplašeni. Bojimo se oblikovati privlačno sporočilo ali urediti sodoben grafičen videz, da ne bi izgledali preveč "moderni", hkrati pa godrnjamo nad tem, kako nas družba sprejema. Kaj se dogaja?

Digitalni svet je zelo hitro vstopil v naše vsakdanje življenje in prinesel toliko novosti in sprememb, da še danes preučujemo njegove začetke, kaj šele, da bi pravočasno anticipirali prihodnost. Ko govorimo o digitalnem svetu, je pojem precej širok, neoprijemljiv in morda služi kot izgovor za brezmejen kozmos, zato je bolj jasno, če si predstavljamo "digitalni prostor" kakor kraj, mesto, trg... Na trgu se srečujemo, se pozdravimo, si pripovedujemo novosti in opazujemo druge. Je na internetu kaj drugače? Svetovni splet prinaša veliko novosti, hkrati pa nosi v sebi prvine "realnega" sveta. Ne nazadnje tudi tega oblikujemo

ljudje.

Nezadovoljstvo, da je internet slab ali poln negativnih novic, moramo pripisati tudi nam katoličanom, saj smo v tem prostoru, na tem trgu, relativno pasivni opazovalci.

Kardinal na Twitterju? Senzacija! Zakaj je to senzacija, ko pa bi moralo biti nekaj zelo naravnega in del njegovega poslanstva pogovarjati čim širši krog ljudi? V tem razmisleku ne smemo pozabiti na integracijo verskega tiska 21. stoletja v svetovni splet, kar pomeni preprosto umestiti evangeljsko sporočilo na digitalni trg. Antropološko gledano, človek za razliko od živali ne le, da zaseda neki prostor, ampak ga naseljuje in v njem prebiva. Prebivati na spletu pomeni poiskati lastno družbeno udobje, kamor se umesti naša zgodba. Za vernika naj bi bil sestavni del njegove zgodbe

tudi srečanje s Kristusom, zato naj bi posredovali spletu osebno versko izkušnjo. Tukaj ni prostora za neživljenjske in enfatične napihnjene pobožne stavke, ampak gre za pripoved o "moji" veri. Osebna vera je ena od osrednjih osi in ključni pojem t. i. nove evangelizacije, ki je prehod od tradicionalne k osebni veri. Tukaj se odpira nov pogled na posredovanje vere in evangelija tako, da verniki sivega vsakdana

Osebna vera je ena od osrednjih osi in ključni pojem t. i. nove evangelizacije.

postanemo glavni akterji oznanjevanja Kristusovega evangelija. V tem družbenem kontekstu in s sredstvi našega časa pomeni tudi z bivanjem na digitalnem trgu.

Prisotnost na trgu je srečanje prijateljev, brezskrbno kramljanje o drobnih življenjskih stvareh, užitek "biti skupaj", preživljanje časa z drugimi... Na trgu so trafika, kavarna, gostilna, trgovina, spomenik, star vodnjak... ali si lahko predstavljamo mestni trg brez cerkve? Bomo sprejeli podobo svetovnega spleta brez cerkve in Cerkve?

Ponudba vsebin v medijski džungli je osupljiva in splet nas vsak dan znova preseneča s kakšno novostjo ali informacijo. V tem digitalnem kontekstu smo kristjani pogosto nemočni, ker smo prepričani, da je ta "novotarja od interneta" prej hudičevo delo kot kaj drugega. Pa je res? V veliki meri je, ker smo verniki sivega vsakdana zelo pasivni in precej uspešno odtegujemo Kristusa od tega digitalnega prostora, namesto da bi ga tja vnašali, s tem pa zmanjševali zlo in povečevali Odrešenikovo sporočilo. Čas je, da se srečamo na digitalni tržnici, kjer drvijo informacije, ponudbe, podobe, multimedija in odnosi. V teh ne smeta manjkati Kristus in njegovo sporočilo, da bomo razumeli, kaj je pristen odnos, in da bo kibernetični prostor manj hladen in bolj prijeten.

Aljoša Vodopivec

Mediji - krojači in rablji naše kritike

Naj vam bo vsak kamenček impulz za kritično razmišljanje. Nič ni slučajno. Ob včerajšnjem izpadu TV signala sem si ogledala iz knjižnice izposojen film Zastave naših očetov, ki govori o nič kaj herojskem ozadju najbolj razvpite fotografije II. svetovne vojne. Iwo Jima ni velik otok, približno toliko kot provincialno mesto, je bil pa za obe strani strateško pomemben. Od 19. februarja do 26. marca 1945, kolikor so trajali boji za ta košček pekla in nebes, je padlo skoraj 26.000 vojakov, približno 20.000 je bilo ranjenih. Zastava je bila dvignjena skoraj mesec prezgodaj (23. februarja), a to ustvarjalcev mitov in pokvečene zgodovine ni preveč motilo, še manj ustavilo, da ne bi iz tega naredili edinstvenega 'reality show'. Z otoka so se po zaslugi fotografa Rosenthala rešili samo trije fotografirani od šestih. Ostali so padli v boju.

Zdaj pa srž...

Clint Eastwood v filmu dosledno pomete z vsemi zlaganimi in prenapihnenimi miti in dregne v bolečo točko najbolj občutljivega ameriškega patriotizma - boj za našo domovino in svobodo. Pozitivni javni pogled na patriotizem posledično ustvarja in kroji politiko ter kapital. Prav ta je tri preživele protagoniste gnal po vseameriški turneji kot heroje, vojake - junake, da so nagovarjali ljudi k nakupu obveznic, ob tem pa so jih spremljali mediji, reflektorji, slava... in demoni spominov, s katerimi so se težko spopadali. Niso bili več osebe, ki bi pripadale sebi. Niso smeli biti. Prislili so jih biti žrtve drugačne vojne - žrtve medijev, zlagane zgodovine, mita in lastnih, nezdravljenih spominov. Ko je slava zbledela in zvodenela, ko je bila vojna dobljena in državni kapital potrojen, so jih prepustili samim sebi, vse tri s težko vojno travmo, kateri je svoje pridal še javni in politični image trdnih in zdravih junakov - to, kar sploh niso bili.

Dodala bi lastno vzporednico

Film se začne z besedami (navajam po spomenu) "o vojni in njeni koristnosti razpravljajo tepci, ki je niso doživeli - manj vejo, bolj razpravljajo", kar namiguje na vladno politiko. Ne samo ameriško, to lahko pripišemo vsaki politiki, v vsakem času moderne dobe. Nekaj podobnega imamo sami tudi danes, ko se gradijo na pol resnični miti o NOB, Titu in domnevnem herojsstvu partizanske vojske. Temu smo bili priča ob nedavni obletnici bitke za Dražgoše. Prebrala sem uradno verzijo dogodkov in resnično

Sporna fotografija - resnično junaštvo in enotnost vojakov je zamenjal dobro postavljen kader, ki je postal neizčrpna tržna niša.

verzijo prisotnega izpričevalca. Obe verziji sta si podobni le v času in kraju dogodka. Hkrati pa sem se vprašala, čemu se je v Dražgošah prodajal koledar za leto 2012 s Titovo podobo, se vihralo z jugoslovansko zastavo, kjer se, dobro znano, nahaja rdeča zvezda, ob tem pa se je govorilo o borbi za samostojno Slovenijo, ki je bila prav proti režimu petokrake rdeče zvezde? Kaj ni to do skrajnosti paradoksalno? Novodobna vojna je vojna na dveh frontah - tista resnična, z možem na moža, ko kri moči zemljo, se kopičijo trupla, in je v resnici in k sreči za nas že doobra oddaljena, ter vojna ljudstva in države, ki ljudi nagovarja preko medijev. Ta pa ni orientirana le na tragične vojne dogodke, ampak na vse korenite spremembe - od demagoških prepričanj o pretekli zgodovini, ki je pomemben segment sedanjosti, do novih zakonov, ki se sprejemajo in ki, vsaj nekateri, prinašajo korenite spremembe. Dejstvo je, da se analitična teorija in kasnejša praksa kaj lahko razideta, ko se novi zakon izpolnjuje in se stvari postavijo na svoje mesto. Sprememba nikoli ne prinese točno določenega napovedanega učinka in pameten človek bo vedno vnaprej podvomil in si postavil vprašanja. Ljudstvo ima poleg pravice do volitev še eno, manj ljubo dolžnost, in terja več intelektualnega napora - kritično mora spremljati delo vlade in nanjo naslavljati vprašanja. Danes je to lažje, saj obstajajo spletni portali, kjer oblast neposredno soočimo z dvomom in tudi z vprašanjem. Če pridemo do odgovora, je pa druga stvar.

Maja Jesih

Laži in podlosti, ki so v ozadju napovedi

Konec sveta - tokrat zares

V časopisju vsak dan lahko preberemo marsikaj, včasih tudi kako neumnost. Malo večja zadeva iz te kategorije pa je teorija o koncu sveta v letošnjem letu oz. o koncu zgodovine, in sicer naj bi to bilo natanko 21.12.2012. Nova igra števil? Ne, ta datum nam napovedujejo nič manj kot majevske prerokbe.

In kaj je za vsem tem eventualno resničnega? Z eno besedo povedano: Nič! Pa pogledimo, zakaj. Prvič nam to pove že zdrava pamet. Predpostavimo, da so Maji res predvideli konec sveta na zgoraj navedeni datum. To bi nam nekaj povedalo o tem ljudstvu, nič pa o koncu sveta. Majevske kulture in njihovih verovanj pač ne moremo imeti za "resnico", za popoln odgovor na temeljna eksistencialna vprašanja. Če damo primer, so npr. verovali, da bogovi zahtevajo človeške žrtve - to je bil osrednji element njihove kulture. Na tisoče žrtvovanih človeških življenj naj bi njihova kraljestva napravilo nepremagljiva in večna. To se ni zgodilo - z majevskimi kraljestvi je pometla španska 'konkvista'. Osrednji, ne obrobni elementi majevskega pogleda na svet so se izkazali za neresnične.

O koncu sveta v letu 2012 nihče ni slišal praviti vse do zlate dobe po seksualni revoluciji 1968, zato pa tudi zlate dobe New Agea. Takrat so akademski antropologi po dolgem in počez obiskovali potomce Majev v Mehiki in Gvatemali, pa niso našli nobenega posebnega pričakovanja leta 2012, ko vemo, kako skrbno te skupnosti varujejo mnoge elemente predkolumbovske kulture Majev. Zgodbo o koncu sveta leta 2012 je načeloma iznašel teoretik New Agea José Argüelles (1939-2011), rojen v Mehiki, a državljan ZDA. Na plano jo je potegnil že v sedemdesetih letih 20. stoletja, podrobno pa jo je opisal v knjigi iz leta 1987, "The Mayan Factor". Ker je lani umrl, ne bo videl, ali se je njegova 'prerokba' uresničila, še bolj kot to pa je pomembno, da je bil doktor umetnostne zgodovine, ne pa arheolog ali strokovnjak za majevsko kulturo. Poleg tega ni nikdar skrival, kako mnoge njegove teorije izhajajo iz 'videnj', ki jih je imel pod vplivom mamila LSD. Niti eden izmed akademskih strokovnjakov, ki resno preučujejo majevsko civilizacijo, ni nikdar resno jemal Argüellesa in njegovih teorij, 'šarlatan' pa je še najmilejša označba, ki so mu jo ti znanstveniki pridali. Argüellesova knjiga sicer izhaja iz resničnega podatka. Svet je za Maje začel obstajati na neki določen datum, ki ga je mogoče izračunati. Različni viri nudijo več različic, najbolj razširjeni datum pa je leto 3114 pr. Kr. Takrat se začnejo

cikli let, ki jih imenujejo 'b'ak'tun'. Veliko majevskih spisov govori o dvajsetih 'b'ak'tun', nato naj bi bilo konec tega sveta ali cikla. Po teh spisih naj bi se tako na enega od dni med 21. in 23. decembrom 2012 končal trinajsti 'b'ak'tun' in začel štirinajsti.

Konec enega 'b'ak'tun' ne pomeni konec sveta,

Napoved o koncu sveta 21. decembra 2012 stoji na trhljih temeljih. V bistvu je to precej nova pogruntavščina, ki je nastala pod okriljem gibanj 'New Age'. Znanstveniki te napovedi povezujejo s tržnimi špekulacijami: strah mnogih polni denarnice nekaterih.

kot to razume krščanski Zahod (pa nič, če si tega ne želi priznati). Za Maje je to razlog za praznovanje in veselje, prav na to se namreč nanašajo zapisi o našem decembru 2012. Ni niti gotovo, da so ta ljudstva mislila, da bo konec sveta ob koncu dvajsetega 'b'ak'tun' (od katerega nas vseeno loči kako tisočletje), saj je po njihovem pojmovanju pred našim svetom obstajal še en svet, zato bi tudi tu lahko šlo za konec enega sveta, ne pa sveta. Res je tudi, da o njihovih verovanjih vemo le malo - kot bi imeli le določeno število koščkov sestavljanke, ostali pa bi bili razkropljeni kdo ve kje. Lahko bi povedali še marsikaj, a naj bo dovolj, da ne bomo predolgi. Strokovnjaki, ki preučujejo majevsko kulturo, pravijo, da je nazadnje za milijoni internetnih strani, stotinami knjig, televizijskimi oddajami le čista tržna špekulacija. Pri postmoderni publikli so namreč meje med resničnim in namišljenim postale zares ohlapne. V pop-kulturi je življenje tisto, ki posnema avdiovizualne in knjižne izdelke, ne več obratno. Res je pa tudi to, da je danes New Age v krizi, vendar pa obstajajo mnogi, ki bi ga - iz najrazličnejših razlogov - radi ponovno lansirali. Domnevna prerokba o koncu sveta v letu 2012 je čudovita priložnost za to. Kot se pogosto dogaja, strah mnogih polni denarnice nekaterih.

Andrej Vončina

Boj Martina L. Kinga se nadaljuje

Kakšno barvo kože imate? To so moje sanje

Imam sanje, da bodo moji štirje mali otroci nekega dne živeli v državi, kjer jih ne bodo sodili po barvi kože, ampak po vsebini njihovega značaja. To so moje sanje. (Martin Luther King ml.)

Moja pozornost na Martina L. Kinga se je začela povsem banalno. Rojstni dan praznujeva skupaj, istega dne. In prav ta banalnost mi je odprla široko obzorje človečnosti in krščanskosti v praksi. Danes, ko ga bolje poznam, ga globoko cenim predvsem zaradi njegovega požrtvovalnega dela za pravice črncev v Ameriki, za njihovo enakopravnost. Morda še bolj zato, ker se v svojih prizadevanjih nikdar (!) ni zatekel k nasilju, temveč je svoje ideje vsadil v svet mirno in utemeljeno, kot "glas vpajočega v puščavi". Trinajst let je vodil gibanje za državljanske pravice. Ne da bi se enkrat samkrat zatekel k nasilju, niti upravičenemu nasilju. Svojim belim nasprotnikom je sporočal: "Vaši sili, s katero nam prizadevate trpljenje, bomo kljubovali s svojo močjo, s katero to trpljenje lahko vzdržimo. Vaše fizično nasilje bomo prestrezali z močjo duše. Počnite z nami, kar vas je volja, mi pa

vas bomo še naprej ljubili"... Njegovo sejanje ni bilo zaman. Njegovo sporočilo in metoda sta zaslovela po celem svetu in leta 1964 je dobil Nobelovo nagrado za mir. Morda so se sanje tega idealista uresničile s prihodom Baracka Obame na predsedniški položaj v ZDA. Morda. Takrat, ko je živel, se je to zdelo kot nemogoča želja. Danes je to resničnost, čeprav ne moremo reči, da je Obama pomenil neki preskok človeške miselnosti na višji, ampak samo na drugi nivo. Nekateri med vami bi borbo Martina L. Kinga primerjali z bojem nekaterih ljudi, ki danes nimajo pravice; ki so črnci ali "črne ovce" današnjega sveta. In ugotovimo, da Kingove sanje še zdaleč niso izpolnjene. Na predsedniškem stolu najvplivnejše države sicer resda sedi temnopolti državljan, a vsebina

značaja ljudi še danes nič ne velja. Velja pa njihova vplivnost. Tako naenkrat pridemo do čudnega paradoksa: da današnji črnci, "črne ovce" naše družbe, niso tisti, ki se za to izdajajo, temveč tisti, ki so navadne bele ovce, ki jih nihče ne povoha. Niso črnci tisti homoseksualni pari, ki bi radi posvojili otroke, tudi ne "izbrisani", ki bi radi odškodnino za to, česar nikoli niso imeli, tudi ne brezposelni, ki bi radi

povišico socialne pomoči. Temnopolti so danes tisti, ki so za druge nemogoči, nerazumljeni, nesprejeti. Črne ovce so večinoma "nekonformisti", recimo jim "ježki za vest".

Tisti glas, ki pravi, da je danes nekaj močno narobe. In jih nihče noče slišati. Tisti, ki se jim dela krivica v vesti, v drugačnosti, v živetju svoje identitete. Na nič in nikogar ne bom namigoval. Dokler se pravica zamenjuje s krivico in resnica z lažjo, vse dotlej bo trajal boj Martina L. Kinga. Morda še zelo dolgo. Ker se ta boj ne bije s črkami, ampak s krvjo, z življenjem, z vztrajanjem mene in tebe, da ostaneva na površju. Da naju ne ubijejo z reklamami, takimi in drugačnimi obveznostmi in normami ali z občutkom, da morava to, kar sva, skrivati pod prevleko privlačnosti in všečnosti. Da v naju ne ubijejo tega, kar sva. Težak boj bo to. Težak, ker naju bodo mikale metode, s katerimi naju napadajo, ugodnosti, ki jih ponujajo, ker naju bo morda zadela samota in nerazumevanje tudi najbližjih, ker naju bo morda celo sram biti to, kar sva, ker se nama bo morda tudi resnica zazdela laž. Težak boj. Ker to ni boj z ljudmi, je boj s samim zlom. Boj, ki ti lahko prizadene najhujšo možno rano: da ne verjameš več v moč ljubezni.

Pa vendar: kot Martin L. King sem kristjan. In ker sem kristjan, verjamem v zmago Resnice in Ljubezni, Pravice in Miru. In dokler verujem, bom živel. Gospod, samo vere mi ne vzemi. Imam sanje..., da bodo nekoč ljudje hoteli biti ljudje samo zato, ker drugače ne morejo živeti. In upam, da se ne bom prebudil...

Marko Rijavec

POGOVOR Alenka Hvalica

Družina kot temeljni kamen naše družbe

Najprej, če se nam lahko na kratko predstavite, da bomo vedeli, kdo ste in kaj počnete. Če namreč govorim z vidika bralca Novega glasa, vas predvsem poznamo po člankih v tem našem tedniku, ki so bolj družinsko in socialno naravnani, najbrž ne slučajno...

"Sem žena, mama štirih otrok, po poklicu socialna pedagoginja; v glavnem sem se pri svojem poklicnem delu v materinskem domu srečevala z ženskami in otroki, žrtvami nasilja, zdaj pa sem bolj v pedagoških vodah, saj vodim program 'popoldan na Cesti' pri Škofijski karitas Koper, to je preventivni program za otroke in mladostnike. Hkrati tudi nudim dodatno strokovno pomoč otrokom, ki imajo odločbo za določene posebne potrebe. Sicer sem tudi katehistinja, zborovodkinja cerkvenega zbora in pevka, saj sem po duši glasbenica, pevka".

Kaj vam osebno pomeni družina, kako jo vi razumete, še bolj pa, seveda, izkušate ...
Družino zelo visoko cenim, življenje v njej pa je zame način življenja, ki me izpolnjuje. Že moje otroštvo in odrasčanje v družini sta bili lepi, veliko sem se v njej za življenje naučila. Tudi sama sem si tako že praktično od nekdaj želela imeti svojo družino in otroke, ki bi jim lahko posredovala tu-

di to svojo čudovito izkušnjo. Ta želja se mi je tudi uresničila ... Družina je prostor, kjer se naučiš življenja, kjer lahko predajaš vrednote, ki jih nikjer drugje ne moreš.

Pa se je treba prav poročiti, da bi bili v Družini? Danes se je tako težko odločiti za poroko, zlasti za cerkveno ...

To zame sploh nikdar ni bilo vprašanje. Družina se namreč začne oblikovati že s parom, z moškim in žensko, ki se odločita, da bosta živela skupaj. Ker pa smo kot človeška bitja tako nepopolni, je poroka, govorim iz lastnih izkušenj, zakrament, ki je hkrati blagoslov, podpora ... in neka obveza, okvir, znotraj katerega stvari presojaš - če tega okvirja ni, na zadeve gotovo gledamo drugače. Sicer ne gledam na to kot na neko obvezo, da si "zacementiran", ti pa nudi neki temelj, osnovo. Sama si nisem drugače predstavljala življenja v dvoje. Najbrž se to v današnjem svetu zdi nekoliko passé, češ: "Saj ne moreš zagotovo vedeti, ali bo res za celo življenje" ... Seveda ne moreš vedeti, toda za določene stvari se odločiš, potem pa znotraj tistega sprejemaš vse - dobro, pa tudi križe in težave.

Spomnim se, kako sem nekoč na nekem obisku nekoliko podrezal z vprašanjem, če hči s fantom, s katerim sta bila že nekaj časa skupaj, morda kaj razmišlja o poroki, pa so mi dejali, da to sedaj ne pride v poštev, saj je treba najprej zagotoviti vse drugo: končati študij, najti delo ... Najprej torej vse materialno, šele nato vse ostalo. Se ne zdi, da se danes nekoliko preveč zanašamo le nase, na svoje lastne moči in sredstva?

Vse bi radi naredili po natančno določenih okviri, v smislu: "Najprej štal'ca, potem krav'ca". Če se bomo danes, v teh časih in okoliščinah, v katerih mladi živijo, zanašali le na to, potem so družine najbrž obsojene na propad. Mladi danes namreč zelo težko dobijo zaposlitev, da o stalni službi niti ne govorimo. Neka materialna osnova že mora biti, vendar to nikdar ne more biti glavna kategorija za presojanje takšnih odločitev. Ko sva se midva odločala za poroko, je bila prioriteta v tem, da najino zvezo postaviva na temelj zakramenta svetega zakona. Gotovo je bilo pomembno dejstvo, da so najini starši to odločitev podpirali od samega začetka, prvo najino bivališče pa sta bili dve sobici pri starših v hiši. To je bila najina osnova - en prostor zase, za ostalo pa sva dejala, da bova sproti ustvarjala naprej, želela pa sva biti skupaj, se poročiti. Vse ostalo je izhajalo iz tega. Imela sva veliko zaupanje in vero, da bo nekako že šlo, da se bova že znašla, kar koli že bo.

Poudarek na predvsem materialnih osnovah je danes račun brez krmarja. Res je tudi (kakor je rad vedno poudarjal dr. Ramovš), da se je dobro zgodaj poročiti, ker postaja z leti odločitev za poroko vse težja; ko si mlajši, se ne toliko obremenjuješ s takimi stvarmi, ki se ti zdijo kasneje tako pomembne, da na osnovi teh presojaš tudi vse ostalo.

Kakor pravi poljski sociolog Zygmunt Bauman, danes nič več ni stalno, vse je nekako tekoče. Ni lahko zakon, družina tisto, na kar se lahko naslonimo, opremo, da v takšnem svetu preživimo?

S tem se strinjam. Osnova so družinski odnosi, spoštovanje, ki ga zakonca gojita drug do drugega, to, da imaš otroke rad ... Otroci so ti namreč podarjeni, ker ni nujno, da jih boš kdaj imel, kljub temu da si jih želiš, da niso tvoji. Vzgojaš z željo, da bi znali tisto, kar so prejeli, in se naučili, znali živeti naprej. Sama verjamem, da vsak otrok, ki se rodi, prinese nekaj dobrega temu svetu. Če tega ne bi verjela in bi samo razmišljala, v kakšen svet rojevam otroke, bi se zanje ne odločila. Vsako življenje prinese nekaj novega. Je pa odgovornost nas staršev, starih staršev, kako znamo ta dar sprejeti. Vzgojati moramo otroke, da bodo znali narediti nekaj dobrega za drugega. V vsej tej tekočini in kakršni koli družbi se mi zdi, da te vezi morajo ostati trdne in jih moramo na vsak način podpirati.

Vi ste mati kar štirih otrok - danes bi se to mnogim zdelo bistveno preveč. Kaj vi pravite na to? Mi smo sicer "specifični", ker smo dobili več otrok zelo hitro v dveh "paketih". Sicer sva si z možem tako ali tako želela veliko družino, zato sva toliko bolj vesela za to milost, da sva dejansko takoj dobila štiri otroke. Sama zelo spoštujem tiste, ki imajo več otrok, enega za drugim. Zame je to nekaj nepojmljivega, da se razmišlja o tem, kako je otrok preveč. Imejmo toliko otrok, kolikor si jih želimo, in pustimo zadeve odprte! Če bi dejala, da jih imejmo toliko, kolikor smo jih sposobni preživljati, bi bili spet na spolzkih tleh, ker se potem hitro začne računanje, koliko porabimo za otroka - tega je danes preveč. Greš na kak forum, na katerem starši rečejo nekako takole: "Imamo dva otroke, odločamo se za tretjega. Koliko bi nas to stalo"? Ta miselnost je meni tuja. Tudi sama sem za odgovornost in načrtovanje, a to ni vse.

Če smo odprti za življenje, znamo vselej najti tudi način in poti, da otroke, ki so nam podarjeni, tudi preživljamo. Ocenjevati, koliko otrok stane, je grozno, ker je otrok tako neprecenljiv dar ... Družino moramo podpirati v vsem, ji pomagati, ne pa se spraševati, koliko otrok je dovolj in koliko preveč.

Danes je namreč prisotna ta miselnost, da reveže (tudi t. i. države tretjega sveta), mlade, otroke ... jemljemo kot tiste, ki nam nekaj odžirajo, kot možne prihodnje tekmece ...

To ni pravi način, ker začnemo na neki subtilen način uničevati drug drugega. Prostora je dovolj za vse, otroke pa moramo zelo zgodaj vzgajati v tem, da doprinesejo za dobro drugega, kar solidarnost tudi pomeni. Otroci niso princ in princese, ki bi morali dobiti vse, kar želijo. Ko enkrat imamo otroke, ne pomeni, da jim moramo zdaj vse ponuditi, jim vse dati. Otroci začnejo že zelo zgodaj zaznavati drug drugega, če jih k temu vzgajamo; morda je to v številčnih družinah lažje. To pa ne pomeni, da v manjših družinah to ni mogoče, le starši se morajo bolj potruditi. Ni res, da so npr. edinci a priori razvajeni, saj sem sama spoznala kar nekaj takih, ki niso mislili, da se ves svet vrtili okoli njih, ampak so jim starši na drugačne načine pomagali, da so prišli do tega, kaj pomeni sobivanje, da drugim nekaj damo, kaj drugega od njih dobimo ...

Sam pri verouku otrokom pravim, da je solidarnost ravno v tem, da drugemu, ki nečesa nima, damo nekaj od svojega, kar mi imamo in lahko delimo ...

Ja, ti pa od nekoga dobiš nekaj, kar tebi samemu manjka, saj se ljudje med seboj dopolnjujemo. To sem sama spoznala pri mamah, ki so se name obračale po pomoč. Nehote sem bila postavljena v vlogo strokovnjaka, ki mora druge nekaj učiti, jim pokazati pravo pot, vendar sem nazadnje spoznala, da sem bila jaz tista, ki sem se veliko več naučila od njih. Njihove težave sem namreč obračala nase in se spraševala, kako bi se sama odzvala na njihovem mestu. In res to je solidarnost, da ti daš nekemu, ki potrebuje, nekaj od svojega, vendar tudi sam veliko dobiš, zlasti ko boš sam v stiski, od nekoga, ki takrat nekaj ima.

Kot nekdo, ki se službeno ukvarja s temi zadevami, nas zanima, kaj nam lahko, na kratko, poveste o novem družinskem zakoniku?

Družinski zakonik se je pripravljala kar nekaj let. Spomnim se, kako so že v prvih letih mojega dela v materinskem domu prihajale pobude, da bi se urejale zadeve ... da bi npr. otrok dobil svojega zagovornika, kadar so njegovi interesi in interesi staršev v nasprotju. Šlo je tudi za prenos pristojnosti iz centrov za socialno delo na sodišča, saj so bili ti centri tisti, ki naj bi hkrati svetovali in odločali v določenih zadevah, ob ločitvah, kdo bo prevzel skrbništvo nad otroki ipd. Kot strokovnjaki smo bili takrat vprašani, mi pa smo podajali svoja mnenja. Če se ne motim, je Zakon o preprečevanju nasilja potem postal poseben zakon, da so ga prej sprejeli. Sama sem tako družinski zakonik spoznavala v tej strokovni luči in smo ga težko čakali, ker bi ta zakonik nudil osnovo za izpeljavo protokolov, torej načinov ravnanja v določenih primerih. Zato smo bili mi za to, da se zadeve čim prej razčistijo in začnejo veljati. Vendar sedaj o teh stvareh niti še nismo razpravljali, ker smo pristali pri tem slavnem 3. členu. Tam je zakonska zveza opredeljena kot zveza dveh oseb. Tu se začne zapletati. Zame je to preveliko posploševanje. Meni ni všeč, da so toliko časa vztrajali pri tem členu, ki je tako razklal vse, da sama nisem pre-

pričana o tem, da je zakonodajalec res želel, da bi ta zakonik sploh bil sprejet. Zame je zakonska zveza zveza moža in žene. Istospolne in druge zveze so že nekako urejene v drugih zakonih. Če naj bi bil družinski zakonik temeljni akt družinske politike, si takšnega razvrednotenja zakonske zveze med moškim in žensko ne moremo privoščiti. Ker je ta člen vnesel takšno razklanost, sploh nismo prišli do razprave o tistih temeljnih strokovnih zadevah, zaradi katerih sem mislila, da se ta zakonik dejansko sprejema. **Prišlo je torej do nekega ideološkega boja, namesto da bi se uredile strokovne zadeve?**

Natančno tako. Sama sem mislila, da bodo, ko so se zadeve začele zaostrojevati, predlagatelji sprejeli amandma ali umaknili tisti člen. Očitno sem bila naivna. Če je namreč komu v resnici do tega, da te zadeve zares uredi, potem je treba iskati skupne zadeve, ne razklanosti. Ne vem, kaj se bo izcimilo iz tega.

Izkazala se je torej ta slavna slovenska "bipolarizacija", ko vsaka od strani vztraja na svojem bregu, med sabo pa se obmetavata z blatom ... Res je, ker prihajajo na dan takšne razprave, ki tega imena niso vredne - katera družina je sedaj prava ... Mogoče je to dobro v tem oziru, da se bomo končno začeli pogovarjati, kaj je potrebno za to, da družina funkcionira. Referendumska kampanja, ki se začne, lahko namreč postane nekaj zelo nizkotnega. Sama sem iskreno upala, da do referenduma sploh ne bo prišlo. Referendumske kampanje so namreč vedno 'za' in 'proti', kar neizbežno privede do tega, kar ste prej dejali, da se bomo med seboj obmetavali. Smo na poti takšnega obmetavanja, da se kar bojim, kaj bo. Sama sem delala s toliko različnimi družinami ... Meni je tuje mišljenje in tega ne sprejemam, da je otrok pravica, ker se tu sedaj začne. Ali je pravica istospolnega para, da dobi otroka, če si to želi ... in je to mogoče. Dandanes je seveda marsikaj mogoče, vendar ali lahko res to postavimo za neko normo? Ali bomo zaradi tega potem te otroke zaničevali? Dobivamo primere, ko nam povedo: "Saj so šli po otroka v tujino, saj ga imajo, saj živi v istospolni skupnosti". Dejstvo je, da takšni primeri obstajajo - sama ne trdim nasprotnega - in tudi bodo obstajali. Poznamo primere, kako so se biološki starši ločili, otroci pa so tam, v istospolni skupnosti ... Ne govorimo o tem, temveč o tem, da otrok ni pravica, je dar in odgovornost. In hudo je, ko se razpravlja, kaj je za otroka bolje, ko kdo reče: "Raje damo otroka istospolnemu paru, kakor da ostane pri očetu pijancu in materi, ki to zanika". To so razprave, ki ne prinesejo nič dobrega. Kaj narediti, da okrepiamo družino? Delo z družino se začne že z otroki in zaročenci, tam začnemo za nekaj vzgajati. Kaj je tisto, kar napravi družino trdno, kaj je tisto, kar bo preprečilo, da kdo postane samohranilka ali tudi samohranilec. Osnova družine sta mož in žena; ko se tam zalomi, kako pomagati, da družina ne bi razpadla? Tudi tu javno mnenje ni čisto nič naklonjeno. Pravijo, naj se raje ločijo, da bo mir ...

Kakšen mir?

Dobro, morda je to rešitev, če ni otrok. Ko imamo otroke, se zadeve zelo zakomplicirajo. Navno je pričakovati, da bo šlo v zakonu vse kot po maslu. Ne zagovarjam tega, da kdo ostane v zakonu "zaradi otrok" oz. samo zaradi tega. To ni to. Kaj boš ti naredil v svojem odnosu, da boš s svojim možem ali svojo ženo imel zopet zdrav odnos? To področje v družbi preveč zanemarjamo. To so teme, o katerih bi morali v javnosti razpravljati. Znotraj Cerkve so tovrstni programi in se govori o teh temah. Niso to nekakšni megalomanski projekti, so pa vendarle stvari, ki počasi spreminjajo našo miselnost. Tako da tu nisem tako zelo pesimistična.

Ne nazadnje, česa naj bi se mi kristjani sploh bali, če se bomo trudili živeti svoje krščanstvo?

Gotovo ... Kar mi vliva upanje pri vsem tem, je to, da si bomo morda končno izprašali vest, kako mi živimo svoj krščanski poklic. Kje iščemo oporo in smisel svojega bivanja? Svoje življenje moramo presojati v luči evangelija, v vsakem stanju, tudi v svojem zakonu. Cerkveni zakon je neka drugačna osnova za presojanje življenja - tu se v odnos 'vključi še tretji', Bog. Nihče nam ne bo prikimal - manjšina smo bili v preteklosti in manjšina smo tudi sedaj, če si to želimo priznati. Ni pomembno, kaj bodo drugi - nekristjani - dejali o tem, kako ti živiš. Odgovarjaš pred Bogom. In naše krščanstvo se ne konča s: "Pojdite v miru". Maša se nadaljuje v našem življenju, v naših družinah in skupnostih.

Pogovarjal se je Andrej Vončina

Alda Merini, Sveta dežela

Spoznala sem Jeriho, tudi sama sem imela svojo Palestino, zidovi norišnice so bili zidovi Jerihe in luža okužene vode nas je vse krstila. Tam notri smo bili judje in fartzejt so bili visoko in tudi Mesija je bil zmeden v množici: norec, ki je kričal v nebo vso svojo ljubezen do Boga. Mi vsi, čreda asketov, smo bili kot ptice in občasno nas je temna mreža zaprla, a hodili smo k mašam, mašam našega Gospoda in Kristusa Odrešenika. Umrti in pokopani smo bili, dišali smo po kadilu. In potem, ko smo ljubili, so nam izvedli elektrošok, ker, tako so rekli, norec ne more ljubiti nikogar. Toda nekega dne sem se v grobu tudi jaz zbudila in tudi jaz sem kot Jezus imela svoje vstajenje, a nisem šla v nebo, ampak sem se pogreznila v pekel, od koder presenečeno gledam zidove stare Jerihe.
(Iz zbirke Sveta dežela)

Alda Merini se je rodila leta 1931 v Milanu v skromni družini, umrla pa je leta 2009, prav tako v Milanu. Na licej je niso sprejeli, ker so jo zavrnili zaradi preslabega znanja italijansčine, a pesnik Giacinto Spagnoletti jo je petnajstletnico in ji objavi prve pesmi. Alda spozna duševno bolezen, saj ji ob strani, ko gre v psihiatrično bolnišnico, med njimi Spagnoletti ter pesnika Luciano Erba in furlanski duhovnik-pesnik David M. Turolido. Spagnoletti jo začne objavljati že leta 1950, prvo samostojno zbirko izda leta 1954. Poroči se in ima otroke, a v letih 1962-72 je zaprla v psihiatrični bolnišnici, najverjetneje zaradi t. i. "bipolarnega sindroma", zaradi katerega je trpela ogromno umetnikov. Njena zdravljenja po raznih psihiatričnih zavodih po Italiji so za vedno zaznamovala njeno življenje, pahnjena je bila v požabo, samo televizijskemu nastopu v neki kontaktni oddaji Maurizia Costanza gre zahvala, da se je Alda vrnila med žive, bila delžna vsaj zadnja lela grenkega življenja tistega javnega priznanja, ki ga sicer nikdar ni iskala, a si ga zaradi svoje iskrene lirike več kot le zasluži.

(Prevedel in nekaj besed o veliki pesnici napisal Jurij Paljk)

Ideal zakonske skupnosti moškega in ženske Zastarela šara ali dragoceni biser?

V Sloveniji poteka boj med zagovorniki in nasprotniki v parlamentu sprejetega družinskega zakonika. Pred nami je referendum. Prepričan sem, da ne bi bilo dobro, če bi ena ali druga stran zmagala zaradi nestrpnosti in manipulacije, kajti to bi v prihodnosti povzročalo nova sovraštva. Odločitev bi morali sprejeti na osnovi zdrave pameti in tehtnih argumentov. Zagovarjam vrednoto družine in nasprotujem v parlamentu sprejetemu družinskemu zakoniku. Skušal bom za to navesti nekaj argumentov in razložiti, kaj me pri razpravah o tem vprašanju moti.

Temeljni argument zagovornikov heteroseksualne zakonske skupnosti je zelo preprost. Moški in ženska nista enaka, temveč različna in v tej različnosti komplementarna. Odsotnost različnosti istospolne partnerske skupnosti dela to skupnost drugačno od skupnosti moža in žene. Istospolna skupnost ne more biti na naraven način odprta za novo življenje. Temelj družbe torej ne morejo biti istospolne skupnosti. Zakonodajca, ki bi ti dve skupnosti izenačila, ne bi upoštevala zdrave pameti. Moti me, da se v zavzemanju za

“tradicionalno družino” vidi zarota Vatikana. Zavedanje pomembnosti družine ni last RKC, ampak je to tudi vrednota Judov, muslimanov, ateistov, vseh, ki na osnovi razumske presoje ugotovijo, da je med heteroseksualno zakonsko skupnostjo moškega in ženske na eni strani in istospolno partnersko skupnostjo na drugi strani velika razlika. Izkoriščati nizki rating Cerkev, čeprav je le ta lahko upravičen, v debati o družinskem zakoniku preprosto ni argument, temveč groba manipulacija. Vrednoto družine zagovarjam zato, ker mi tako pravi moja pamet, in ne zato, ker to uči RKC. Temeljno vprašanje je: ali je nekaj prav zato, ker to trdi Cerkev, ali pa Cerkev uči to, kar je prav in dobro?

Nasilje je nesprejemljivo, bodisi da ga izvaja večina nad manjšino ali manjšina nad večino. V čem je pogosto očitano nasilje nas, ki nasprotujemo spornemu družinskemu zakoniku? Zavzemanje za družino, ki temelji na komplementarnosti med moškimi in žensko, nikakor ne pomeni sovraštva do istospolnih parov, do nezakonskih mater in otrok ter do otrok, ki so bili spočeti v epruveti. Tak očitek je mešanje med seboj dveh različnih vprašanj. Glede zakona o družini med nami

obstaja razhajanje. Lahko pa se vprašamo: kdo je bolj nestrpen? Ali zagovorniki tradicionalne družine, ki ne dopuščamo redefinicije in banalizacije družine, ker je to za nas vrednota, po drugi strani pa ne nasprotujemo zakonski ureditvi istospolnih partnerskih skupnosti, ali zagovorniki “pluralnosti” družine, ki skušajo dejansko izvesti

poenotenje in izenačenje, ki pa nikakor ni pluralnost, temveč uniformiranost na temelju relativizma in nevtalnosti. Temelj sodobnega totalitarizma je ravno nevtalnost. Slovnici srednji spol (gender) se skuša za vsako ceno prenesti v “biologijo” in biologijo podrediti kulturi. Za doseg tega cilja pa je potrebno kulturo “genderja” narediti za edino veljavno in sprejemljivo.

Je izenačevanje vseh vrst skupnosti, tudi heteroseksualnih in istospolnih skupnosti, za družbo koristno? Res je, da otroci, ki nimajo staršev ali enega od staršev, trpijo. Seveda je potrebno pomagati vsem otrokom, toda - dolgoročno gledano - je najpomembnejša pot za zmanjšanje stisk otrok preventiva, to pa je prizadevanje za stabilne in zdrave družine. Danes pa se dogaja ravno nasprotno - propagira se vse, kar je v nasprotju z javno sklenjeno zakonsko skupnostjo moškega in

ženske, saj naj bi bila klasična družina nekaj zastarelega in preživetega. Resničen problem za zavarovanje dostojanstva otrok so človeška nezrelost staršev, veliko število ločitev in priložnostne zveze, hitro menjavanje “partnerjev” ter spočenje otrok v poznih letih. V laični državi seveda ni mogoče nikogar prisiliti, da sklene poroko v katoliški Cerкви ali pred muftijem. Kljub temu da živimo v laični državi, pa z razumom lahko spoznamo, da je zakonska skupnost med moškimi in žensko, ne glede na krščansko, judovsko, muslimansko, marksistično ali kakršno koli religijo, ki je v ozadju, vrednota. Zato je država dolžna spodbujati družinsko življenje in predstaviti družino kot nekaj privlačnega. Temeljni vzvod za to pa je zakonodaja, ki lahko vzgaja ali pa vodi v anarhijo in nihilizem. Družina danes ni v krizi le zaradi ekonomske situacije in sodobnega načina življenja, temveč predvsem zaradi zmede v naših glavah; zaradi propagande, da je dobro, moderno, napredno in normalno nekaj, kar v resnici ni idealno ali pa je morda celo slabo. Vprašati bi se morali: kaj je razumno? Kaj je dobro? Kaj je najboljši?

Bogdan Vidmar

Odločitev bi morali sprejeti na osnovi zdrave pameti in tehtnih argumentov. Moč argumentov ali argument moči?

Razmišljanje o seriji

Dr. House - Zdravnikova vest

Gregory House je nenavaden in ekscentričen zdravnik, ki po nekaterih lastnostih spominja na legendarnega detektiva Sherlocka Holmesa. Da bi lahko izkoristili njegovo genialnost, so v bolnišnici Princeton-Plainsboro Teaching Hospital v New Jerseyju morali ustanoviti oddelek za diagnostiko, ki ga nobena druga zdravstvena ustanova nima. Ta oddelek deluje kot nekakšna specialna enota, ki razreši primere, ki jih nihče drug ne more. Za razliko od ostalih oddelkov Houseov oddelek sprejme le en primer na enkrat. Kateri primer bodo obravnavali, pa je odvisno le od tega, kateri predstavlja večji izziv. Dr. House namreč, tako kakor detektiv Holmes, obožuje le najbolj zapletene uganke. Zaradi tega pa pogosto svojih pacientov ne obravnava kot ljudi, marveč kot sestavljanke, ki jih je potrebno sestaviti. Svoje paciente in njihove sorodnike sprejema s sarkazmom, saj se najraje sploh ne srečuje osebno s njimi. Dr. Housea odlikujeta učinkovitost in neomajnost, ko pa govorimo o morali, je skorajda simbol nemoralnosti. Odvisen je od zdravlja za lajšanje bolečin, pogosto noč prezivi s prostitutkami, da bi prišel do rezultatov, pa prekrši marsikatero pravilo in velikokrat računa le na svoj občutek. Zaradi svojih metod je stalno v sporu s sodelavci, njegova nemarnost do pravil pa v škrpice spravlja tudi direktorico bolnišnice dr. Liso Cuddy. Vse spoštovanje, ki si ga na področju zdravstva pridobi s svojimi rezultati, namreč pogostoma kmalu izgubi na račun svoje osebnosti. Edini prijatelj, ki ga ima, je dr. James Wilson, vodja onkološkega oddelka, tudi to prijateljstvo pa je daleč od običajnega.

Serija postavi kar nekaj moralnih vprašanj. Med drugim tudi: Ali je prav, da zdravnik prečka vse meje, da ozdravi svoje paciente? Ali Hipokratova prisega velja le toliko, kolikor dopuščajo pravila in protokol? Imamo raje zdravnika, ki je z nami vedno prijazen, ali hočemo takega, ki nas bo ozdravil? Večina ljudi bi se verjetno odločila za drugo, a bi verjetno ob prvem srečanju imeli pomisleke, saj bi se kaj hitro naveličali sarkazma in cinizma. Če isto situacijo postavimo v restavracijo: osebe je lahko še tako prijazno, a če hrana ni užitna, lokal ne bo dolgo posloval. Sicer pa tudi ne moremo, da se ne bi vprašali, ali bi v resničnosti takšen zdravnik sploh bil sprejet na delovno mesto, potem ko bi se na razgovoru norčeval iz izpraševalca? V eni izmed epizod se poraja vprašanje, ali je prav umoriti morilca. V bolnišnici se namreč zdravi afriški diktator, ki ima na vesti na tisoče nedolžnih ljudi. Dr. Chase, eden izmed

Serija 'Zdravnikova vest' ('dr. House') predstavlja zelo specifičnega zdravnika, ki ima svoj poseben oddelek. Postavlja nam številna vprašanja, moralna in življenjska. Prisili nas k razmišljanju, kar je v današnjem svetu površinskih odnosov zelo dobrodošlo.

zdravnikov na Houseovem oddelku, se namreč odloči sam soditi o njegovem življenju. Takšno vprašanje je v ZDA, kjer se še vedno izvaja smrtna kazen, še kako relevantno. Ali ni tisti, ki vzame življenje morilcu, prav tako morilec? Ali ni to zgolj maščevanje?

Ali je moralno res tako črno-bela? Ali je vse, kar je v mejah družbenih norm, vedno dobro? Kakšna je cena človeškega življenja? ... Še in še je vprašanj, ki jih ta serija odpira, zato ogled vsem toplo priporočam.

Kljub njegovi trdi in grobi “frajerski” zunanosti, lahko ves čas vidimo njegovo šibkost. Bodisi zaradi svoje odvisnosti ali dejstva, da, kljub svoji odtujenosti, vedno potrebuje ljudi okoli sebe. Simbol tega je tudi šibkost njegovega telesa, saj so mu zaradi boleznih morali odstraniti polovico stegenske mišice. Ne glede na to, da se vedno zanaša le na svoje racionalno razmišljanje, se je še vedno sposoben zaljubiti in izgubiti nadzor nad sabo, saj je končno še vedno le človek.

Jure Vončina

Anonimni pričevalci 20. stoletja (3a)

Eugene Ionesco: Prek absurdnega k Absolutnemu

Romunski dramaturg (1909-1994), ki so ga po začetnem hladnem odzivu Francozi vzeli za svojega (na prvi uprizoritvi Plešaste pevke naj bi bili zgolj trije gledalci, kakor pravi ustno izročilo). Med študijem francoske književnosti na bucareški univerzi je spoznal še dva druga velikana romunskega rodu, Emila Ciorana in Mircea Eliadeja, s katerima je ostal tesen prijatelj vse življenje (no, v primeru drugega do njegove smrti, leta 1986. Poznamo ga kot utemeljitelja dramatike absurda. Iz nič je postalaj nekdo, vse bolj priljubljen pri ljudeh, z leti pa vse manj priljubljen pri kritikih, ki so počasi le dojeli, kam v njegovih dramah pes taco moli, saj se v njih skriva kritika zahodne družbe in razsvetljskega pogleda na svet, z umorom Boga na čelu. Kako genialno zakrkljiv je znal biti, nam pove nagrobni napis: “Molite, k sam ne vem komu: Upam, da k Jezusu Kristusu!”

O ideologijah, vseh, na desni in na levi, je dejal: “Nič drugega niso kot kletke, ki življenje osiromašijo, ker ga zaprejo pred skrivnostjo tako, da skušajo odstraniti,

eksorcizirati prava vprašanja, tista, ki so zares pomembna”. Zato pa so bili vsi ‘napredni’ evropski intelektualci tako osupli, ko je preprosti Romun z Olimpa pahnil do tedaj nedotakljiva božanstva, kot npr. Bertolta Brechta, za katerega je dejal, kako je kvečjemu “soliden režiser, vendar pa površinski in škodljiv dramaturg. V raznih Brechtih in drugih gledaliških prvih violinah vladajoče kulture (t. i. *Culture engagée*, kjer so glavni predstavniki Sartre, Proust ipd. zagovarjali večjo družbeno angažiranost avtorjev, zato pa so bila njihova dela tudi precej ideološko obarvana, op. p.) je neko pomanjkanje globine, neko poenostavljanje, ki jemljejo človeku tesnobo, čudenje, zato pa tudi iskanje nekega možnega upanja, ki bi osmislilo življenje in smrt. Politične ideologije ali socialne organizacije, ki pozabijo na metafizično razsežnost, ne bodo nikdar niti malo prodrle v vprašanje trpljenja, grenkobe tega, da živimo, iz ure v uro nepreklicno bližajoč se svojemu koncu. Nikdar ne bodo mogle potešiti naše žeje po absolutnem. V ideologu - ki je po definiciji posploševalec in suženj vladajočih filozofij, ki jih narekujejo vladajoči režimi in mode - je tista kruta nečloveškost nekoga, ki hoče ignorirati dramo posameznika tako, da skuša vse skupaj utopiti v neki iluzorni družbeni kadri. A noben

protestni sprevod ne bo nikdar mogel potolažiti ženske, katere noben moški ne ljubi, starega človeka, ki je vedno bil in vedno bo med nami in ki, žalosten in sam, sedeč pred oknom, gleda prazno cesto. Ne pišem, da bi vprašanja omrtili, marveč, da bi napravil bolečino še bolj nezno, da bi našel olajšanje na tesnobo smrti, ki me preganja vse od takrat, ko sem se pri štirih letih ozavestil”. Zaradi podobnih in še drugih razmišljanj so tako pisca izključili iz elitnih krogov in ga označili za ‘starega reakcionarja’, za ‘prevaranta’... Odgovoril jim je na svoj način, ko je dobi, ko je bil protest proti institucijam na višku in je Sartre (še enega od “lažnih učiteljev”, ki ga je Ionesco označil za “razpečevalca narkotikov proti smislu življenja”) zavrnil Nobelovo nagrado, leta 1970, postal član Francoske akademije. Že leta 1968 je znal protestirati na svoj način. Ko se je naveličal studentskega shoda, ki je skandaliziral komunistične parole pod njegovim

Treba je iskati globino, ne poenostavljati življenjskih zadev. Prek tesnobe in bolečine lahko pridemo do upanja, do smisla življenja. Pomemben je posameznik, človeška oseba.

stanovanjem v Latinski četrti, je stopil na balkon in zakričal: “Vi kar protestirajte, tako ali tako boste vsi postali notarji in vodje bank”. Ta njegova neposrednost ga je tako pahnila v senco, iz katere pa je nato prišel na plano že v osemdesetih letih, danes pa je spet tam, kjer si zasluži.

Andrej Vončina